

**Javaslat a
„[Cserépfalu népviselete című érték]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:
Méreg Lajosné(név)

.....(aláírás)
Cserépfalu,2015 szept. ....(település,dátum)
(P.H.)

**I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI**

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Méreg Lajosné
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Méreg Lajosné
Levelezési cím: 3413 Cserépfalu Kossuth út 161.
Telefonszám: 49/423-218
E-mail cím:

**II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI**

- 1.A nemzeti érték megnevezése: Cserépfalu népviselete
- 2.A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:
 agrár- és élelmiszergazdaság   egészség és életmód   épített környezet
 ipari és műszaki megoldások   kulturális örökség   sport
 természeti környezet   turizmus
3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése: Cserépfalui Települési Értéktár
4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A cserépi asszonyok viseletéről a mai öregek elbeszéléséből, a régről fennmaradt, szekrényben lógó ruhák, a Gazdaházban és a Hagyományápoló csoportban található eredeti népviseletek alapján tudunk képet alkotni.

(A férfiak viselete mindig sokkal egyszerűbb, ruházatukról gyakran említést sem tesznek a könyvek.)

A faluban nemcsak a testi viseleti darabokat nevezik ruhának, hanem beleértik a minden nap használt lakástextileket is. Ezért van az, hogy a családoknál a mennyiségileg legtöbb fennmaradt textil a fejjel takaró nevű ruha.

Fejfel takaró:

Kendervászonból készült téglalap alakú háziszóttos, melyet párnára helyeztek, ezzel védve azt a szennyeződésektől. (Lehetett 3 szálás, piros beszövéses, rojtozott, aszúrozott, kereszt szemmel monogrammal ellátva)

Halottas ruha:

Saját maga által készített kender háziszóttos, fekete vagy piros beleszótt mintával, aszúrozással. Két 60 cm-es szélből varrták össze, hossza 220-230 cm volt. Ráfektették a halottat, majd ezzel is takarták be, s tették a koporsóba. (Akkor még a család otthonából vitték temetni a halottakat, nem a ravatalozóból).

Díztörölközők, süteményhordó kendők, mátkakendők, komatálkendők:

Hasonlóan készült, mint az előzőek, de már lehetett kicsit cifrázni, monogramozni, szép kereszt szemes mintákkal díszíteni. Ma is használják.

Az asszonyok öltözete:

Az 1850-es évekig festetlen, díztelen, házilag készült öltözetet hordtak. Húsz évvel később megjelentek a gyári anyagok, s akinek nem volt rá pénze, maga próbálta utánozni, másolni azokat (festés, varrás, hímzés).

Cserépfaluban a gyári anyagokból készült kelmékből, szalagokból, csipkékből varrták a ruhákat, de az alsónemüket még házilag szövött anyagokból alakították ki.

Alsóruházat:

Ingváll:

A cserépi asszonyok ingvállja derékig érő, ráncos, gallérba varrt bő ruhadarab volt. Az ujjaknál ráncolt és kézelőbe varrt. Piros és kereszt szemes mintát hímeztek a hétköznapi ingekre, az ünnepi darabokra fehér lapos és lyukhímzés került. Bevarrott ujjú inget is hordtak az asszonyok, elől piékkel. A haspánton és az ujjakon piros és színes kereszt szemes minták díszeltek. Az ujjvégekre szalag került. Az ingvállat pendelbe tűrték.

Pendel:

Combközépig érő ruhadarab – alsónemű, kendervászonból készült, oldalt háromszög alakú betoldásokkal (ereszték). Derékon a ráncba szedett madzagot körültekerték és elől szorosan megkötötték. Alsónemű, hálórúha, de törölköző is volt egyben. A pendel fölé 4 db gyolcs alsószoknya került.

Alsószoknya:

A legalsó szűk, fölé egy egyenes, arra két lopott aljú – vásári csipkével díszített fodros alsószoknyát vettek. A vékony alsószoknyákat 3-4 szélből varrták, oldalt és hátul erősen ráncolták. Elöl ráctalan maradt, ide került a hasítás és a megkötő madzag. A szoknya derekát „gallérba” varrták, krumpliból vagy lisztből főzött keményítővel kikeményítették. (Rávarrt kis zsebben tartották zsebkendőbe kötve a pénzüket.)

Felsőruházat:

Felsőszoknya:

Anyaga lehetett hétköznapi: kékfestő, karton, mintás vászon, ünnepi: atlasz, selyem bársony. 6 méter anyagból telt ki egy szoknya és egy lajbi. Az asszonyok 30 éves koruk után már nem viseltek világos ruhát.

A szoknya hosszú volt, néhány centivel boka fölött végződött. Ha kivillant alóla az alsószoknya szegélye, az rendetlen személyre vallott. 4 szélből állították össze, oldalt és hátul ráncolták, elől 30 cm-es betoldással más anyagból, melyet hasítékkal láttak el, s madzaggal kötötték körbe a derékon. Alját kebelrésszel visszaszegték, hogy ne kopjon – fölé 2 sorban szalagot, csipkét vagy zsinórt varrtak.

Kötény:

A felsőszoknya fölött viselték. Kétféle volt: félkötő és mejjes kötő. A fiatalok köténye organzából, madeirából, kasmirból készült, fehér vagy világos volt. Az idősebbek inkább a sötétebb, virágos mintás anyagot használták köténynek.

Lajbi:

Az ingváll fölé vették második réteggént, hosszú ujjú, zárt, a test formáját követő ruhadarab volt a szoknya anyagából. Díszítéseket az ujjavégekre, gombolódáson, szabásvonalakra helyezték (pié, szalag, zsinór, csipke, hímzés). Bélésnek régebbi kopott ruhákat, maradék anyagot használtak fel. Hideg időben a lajbi fölött pruszlikot viseltek.

Pruszlik:

Derékig érő egy darabból szabott vastag mellény, elől kapoccsal záródott. Csak a szegélyeken és a karöltőn volt díszítve.

Kabát vagy testálló:

A lajbi fölött viselték, a kabát bő vonalúra szabott vastag bársonyból, posztóból, gyári szövetekből béléssel készült, alkalmanként zsinórozással díszítve.

A testálló meleg szövetből, bársonyból varrott, nyaknál magasan záródó, szorosan testhez simuló kiskabát. Hátul, a csipő fölötti farkát zsinór, lánc vagy több gomb fogott össze.

Vállkendő:

Mindig a pruszlik vagy a lajbi fölött viselték, mérete 100x120 cm oldalú rojtozott, télen vastag, nyáron könnyű anyagokból készült. Két sarkát a mellen keresztezve, a kar alatt hátravezetve kötötték meg. A legtöbb asszonynak volt „ínség kendője” téli utazáshoz, templomi hidegbe felvenni.

Fejkendő:

Csak fiatal lányok járhattak fejkendő nélkül. Ők katonásan font hajukat a végén szalaggal díszítették. Az idősebb lányok hajviselete a cukorkonty volt: a 6-7 ágba font haját hajtúkkal rögzítették, s alá pántlikát tűztek.

Az asszonyok számára kötelező volt a fejkendő viselése. A fiatalasszonyok a felkontyolt hajon kikötött kendőt hordtak, ünnepekre a szebben redőzött, csónakosan kötöttet. Anyaga kékfestő, vékony szövet vagy selyem, kasmír, batiszt, télen posztó, gyapjú, vastag szövet rojtozva.

Az idősebb asszonyok háromszögre hajtott kendőt viseltek, áll alatt megkötve.

Zsebkendő:

Csak ünnepi alkalmakkor viseltek, de akkor nem maradhatott el! A gyolcskendőbe az imádságos könyvet fogták bele, sarkába monogram volt hímezve, szélére horgolt vagy gyári csipkét varrtak. Kétszer hajtották háromszögre, hegyes sarkaival felfelé fogták a kezükbe. Zsebkendőbe kötve hordták pénzüket az asszonyok.

Galáris:

A cserépi nők nyakukban 4 soros gyöngyöt hordtak, kőgalárist vagy tejgalárist. Hátul hosszú szalagot kötöttek „kiskutyára”

Harisnya:

Az asszonyok harisnyája sima volt, többnyire fekete vagy barna színű, ünnepekre fehérret vettek fel. A felső részt (trimfi) széles gumipánt tartotta a helyén.

Lábbeli:

Nyáron kétféle lábbelit viseltek: hétköznapi sima, sarkas papucsot, ünnepeken topánkát – félcipőt -, mely pántos formában volt ismert. Téli ruházatukhoz hétköznapi csizmát vettek, ünnepnap pedig száraz, fűzős cipőt viseltek.

A férfiak öltözet:

Nagyon egyszerű, letisztult és praktikus ruhadarabokat viseltek Cserépfalu férfijai. Ruházatuk anyaga évszakonként gyakran megegyezett az asszonyokéval, főleg vászonból készültek.

Alsóruházat:

Alsónadrág:

Télen fehér, hosszú barhét (flanel) alsónadrágot hordtak a férfiak, elől behasítva, derekát madzaggal lehetett összehúzni. Később már gumi helyettesítette a madzagot. Nyáron vékonyanyagból készült, térdnél kicsit feljebb érő gatyát viseltek, általában fekete színűt. Az atlétát nem ismerték.

Ing:

Vászonból készült, lehetett bevarrott ujjú, bő, vagy a mai ingekhez hasonló, kisgalléros vagy körgalléros. Az ingekhez az alapanyagot a falu határában található kender-földek adták, a kenderből erős, sokáig hordható, könnyen kezelhető vásznat szöttek az asszonyok. Eleinte ráncolták, hogy bősege legyen, később egyszerűbb fazon szerint szabták-varrták őket.

Felsőruházat:

Nadrág:

Majd minden alkalomra „priccses” (bricsesz) nadrágot vettek fel a férfiak. Akár munkába –aratás, szénagyűjtés, szüret -, akár ünnepre. Anyaga az évszaknak megfelelően változott, vékony vagy vastag szövetből varrták, jellemzően fekete színben. Télen bársonyból készült, együtt a kabáttal. Csak az 1960-as évek után kezdtek egyenes szárú nadrágot is hordani főleg a fiatalabb férfiak, az idősek maradtak a hagyományosnál.

Mellény:

Anyagában passzolt a nadrághoz, vékony, illetve vastag mellényt viseltek, elől gombosat, rövidet, bélelve.

Lajbi:

Bővebb és hosszabb fazonú volt, mint az asszonyoké, kevés díszítéssel, bélelve, szigorúan hozzátartozott a férfiak öltözetéhez is.

Kabát:

Vékony, rövidebb kabátot viseltek – főleg feketét, barnát – tavasszal és ősszel, míg télen vastag szövetből vagy bársonyból készített kabátot viseltek. Magasan záródott, egyszerű szabású volt, díszítésmentes. A bársony „leberdzsek” hátul csattal volt szabályozható, bővebb fazonúra szabták.

Kalap, fejfedő:

Nyáron, könnyű kalapot viseltek a férfiak, mezőgazdasági munkákhoz is – fekete színűt. Télen megjelentek a kucsmák, vastagabb kalapok. Templomba, hivatalba érkezéskor kötelezően levették fejükről a tisztelet jeleként.

Lábbeli:

Szinte mindig bőrcsizmát viseltek, melyet gondosan kezeltek, megtisztították, majd zsírral bekenték, hogy soha ki ne száradjon, s ettől szép fényes is lett. Zokni helyett kaptába bugyolálták a lábukat. Nyáron váltakozva viseltek bakancsot és csizmát.

A II. világháború után beindult a tömegtermelés, az öltözékek uniformizálódtak, a cserépi emberek is „kivetkőztek”. A ruházkodás már soha nem lesz olyan, mint az 1900-as években. De a hagyományörzés gyökereket mutató fontossága kell, hogy megmaradjon!
A régi paraszti gazdálkodást és a cserépi népviseletet mutatja be a gazdaház.

5. Indoklás a Települési Értéktárba történő felvétel mellett, kitérve a nemzeti érték jelentőségének bemutatására:

Cserépfalu népviselete az egyszerűség és praktikum jegyében született. A sajátkezűleg készített ruhaneműt –a dísztrölközőktől az ingvállig- a szövés és kézimunkázás remekművei. Ezek bemutatása, állandó kiállításon való megtekintése a hely Gazdaházban történik. E hagyomány megőrzése mindannyiunk feladata.

A fentiek alapján települési értékkel való nyilvánítása indokolt.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Cserépfalu hét és fél évszázada
Gazdaház, Internet

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.cserepfalu.hu/ertektar

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.
8 db fénykép
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek.
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Cserépfalu népviselete

1. Lányok I.

2. Lányok II.

Cserépfalu népviselete

3. Család I.

4. Család II.

Cserépfalu népviselete

5. Pár – 1890

6. Pár

Cserépfalu népviselete

7. Gyermek

8. Öregek